

Cuiavian University in Wloclawek

Scientific and pedagogical internship

**THE EUROPEAN EXPERIENCE
OF INTRODUCING NEW FORMS
OF EDUCATION ORGANIZATION
AND METHODS INTO THE TRAINING
SYSTEM OF EDUCATORS
AND PSYCHOLOGISTS**

November 22 – December 31, 2021

**Wloclawek,
Republic of Poland
2021**

Scientific and pedagogical internship «The European experience of introducing new forms of education organization and methods into the training system of educators and psychologists» : Internship proceedings, November 22 – December 31, 2021. Wloclawek, Republic of Poland : «Baltija Publishing», 2021. 120 pages.

ORGANISING COMMITTEE

dr **Elżbieta Nowakowska**, Cuiavian University in Wloclawek;
dr **Wiesław Pędziak**, Cuiavian University in Wloclawek.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

Розвиток вищої педагогічної освіти в Швейцарії в умовах Болонського процесу Сивик О. А.	76
Формування позитивної мотивації до навчально-професійної діяльності студентів-психологів Синишина В. М.	80
Використання засобів активного соціально-психологічного навчання у процесі професійного становлення майбутнього психолога Срібна О. В.	83
Особливості стандартизації загальнопедагогічної підготовки учителів іноземних мов у системі вищої освіти Німеччини Сторонська О. С.	87
Ефективна організація уроку іноземної мови як один з критеріїв сформованості педагогічної майстерності вчителя іноземної мови Теличко Н. В.	90
Мотиваційні фактори професійного розвитку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти Теличко Т. В.	92
Аксіологізація професійної взаємодії у фаховій підготовці майбутніх викладачів педагогічних дисциплін Томашевська М. О.	94
Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів історії з використанням технологій дистанційного навчання під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія» Третяк О. С.	98
Цілі навчання студентів на педагогічних професійно-лінгвістичних спеціальностях Турчинова Г. В.	101
Мотивація як необхідна умова ефективного опанування іноземної мови курсантами військових вищих навчальних закладів Храбан Т. Є.	103
Ретродосвід діяльності вчительських семінарій Закарпаття з позицій модернізації системи педагогічної освіти України в умовах євроінтеграції Човрій С. Ю.	107

Особистісно орієнтований підхід у процесі формування комунікативної компетентності майбутніх психологів Школяр Н. В.	111
Формування поняття психічної норми в процесі професійної підготовки майбутніх психологів Штих І. І.	115

**РЕТРОДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЬСЬКИХ СЕМІНАРІЙ
ЗАКАРПАТТЯ З ПОЗИЦІЙ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Човрій С. Ю.

кандидат педагогічних наук,

старший викладач кафедри теорії та методики початкової освіти

Мукачівський державний університет

м. Мукачево, Закарпатська область, Україна

Провідні ідеї та досвід організації діяльності закладів педагогічної освіти Закарпаття кінця XVIII – 40-их років XX століття не втратили актуальності в сучасних умовах глобалізації та включення української освітньої системи до єдиного європейського освітнього простору. Серед актуальних положень виокремимо наступні: 1) надання можливостей для створення недержавних закладів педагогічної освіти з урахуванням регіональних особливостей, але з обов'язковою умовою дотримання галузевих стандартів; 2) вдосконалення системи підготовки вчителів для початкових шкіл із національними мовами навчання; 3) упровадження педагогічної інтернатури як складової теоретико-практичної підготовки до роботи в початкових школах тощо. Обґрунтуємо визначені нами позиції.

Цікавим, на наш погляд, є досвід організації діяльності різних за формою власності закладів педагогічної освіти в Закарпатті кінця XVIII – 40-их років XX століття. Так, у цей період на території нашого краю підготовку вчителів здійснювали як державний, так і недержавні – релігійні – заклади педагогічної освіти. Зокрема, мова йде про два заклади, які підпорядковувалися греко-католицькій єпархії – Ужгородська королівська греко-католицька півце-учительська семінарія (заснована 1793 р.) та Ужгородська греко-католицька жіноча учительська семінарія (заснована 1902 р.), і один державний – Мукачівська угорська королівська державна народошкільна вчительська семінарія (заснована 1914 р.) [5]. Порівняння навчальних планів та програмових вимог у підготовці вчителя народної школи в греко-католицьких і державній вчительських семінаріях дозволяє зробити висновок про те, що додержання розроблених урядом та профільним міністерством нормативних вимог було необхідною умовою їх діяльності, проте в недержавних учительських семінаріях могли вводитися додаткові навчальні дисципліни відповідно до специфіки закладу. Таким чином, вважаємо, що втрата монополії держави на заснування закладів

педагогічної освіти з урахуванням регіональних особливостей, але з обов'язковою умовою дотримання галузевих стандартів, сприятиме розвитку системи закладів підготовки вчителів, удосконаленню їх матеріально-технічного забезпечення, розширенню міжкультурних зв'язків тощо.

У продовження думки про можливості створення недержавних закладів педагогічної освіти з урахуванням регіональних особливостей, набуває актуальності також ідея про вдосконалення системи підготовки вчителів для початкових шкіл із національними мовами навчання. Важливість навчання в початковій школі рідною материнською мовою є вже давно доведеною педагогами та психологами аксіомою. Але якісно організувати процес навчання молодших школярів рідною материнською мовою можуть вчителі, які підготовлені до роботи в школах, де навчання ведеться національними мовами. Особливої актуальності це питання набуває для багатонаціонального та полікультурного Закарпаття. Щодо підготовки вчителів для національних шкіл, то на території Закарпатської області вона здійснюється тільки в Закарпатському угорському педагогічному інституті імені Ференца Ракоці II, де готують учителів для угорськомовних початкових шкіл області. Щодо вчителів для румунськомовних та словацькомовних початкових шкіл, то їх спеціалізована професійна підготовка не здійснюється. Відтак, історико-педагогічний досвід підготовки вчителів для початкових шкіл з національними мовами навчання є актуальним, адже ще за періоду Австро-Угорщини, Чехословацької республіки, Угорщини в професійних педагогічних закладах краю провадилася підготовка вчителів для шкіл з національними викладовими мовами, про що засвідчують навчальні плани та річні звіти цих закладів освіти та ін. [5]. Важливість такої підготовки підкреслюється також і таким фактом, що для одержання права навчати в початковій школі з викладовою мовою, відмінною від державної, семінаристи склали додатковий випускний іспит. Тому, на нашу думку, зважаючи на багатонаціональний склад Закарпаття, наявності великої кількості шкіл з національними викладовими мовами та відсутністю закладів професійної підготовки вчителів для національних початкових шкіл (за винятком угорськомовних), необхідність їх створення є актуальною та вмотивованою. Також актуальним напрямом у професійній підготовці вчителів для початкової школи могла б бути мовна підготовка вчителів початкових класів, які навчатимуть у національних початкових школах українську мову, зокрема в тих населених пунктах, де компактно проживають представники румунської або угорської національностей. Адже володіння цими мовами суттєво знизить мовний бар'єр між носіями мови та

вимогами щодо опанування освітньої програми початкової школи [6]. Наразі актуальним є підписання Мукачівським державним університетом Меморандуму про співпрацю з проектом «Фінська підтримка реформи української школи» («Навчаємося разом») з метою сприяння міжнародній співпраці в галузі освіти, зокрема щодо розроблення і впровадження курсу з сучасної педагогіки української мови як державної (за методикою вивчення другої мови) у навчальний план закладу вищої освіти [2].

Вартує уваги актуалізація ще одного напрямку з досвіду підготовки вчителів початкової школи в учительських семінаріях Закарпаття кінця XVIII – 40-их роках XX століття, а саме – педагогічна інтернатура. Ще Закон XXXVIII (1868 р.) передбачав необхідність проходження педагогічної інтернатури після завершення теоретичного курсу навчання в учительській семінарії. Сьогодні це питання набуває особливої ваги, адже педагогічній інтернатурі присвячена стаття 23 Закону України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.), в якій зазначено, що: «Особи, які не мають досвіду педагогічної діяльності та приймаються на посаду педагогічного працівника, протягом першого року роботи повинні пройти педагогічну інтернатуру» [1]. Про необхідність проходження педагогічної інтернатури зазначається також і в Професійному стандарті за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (2020 р.), де в п.2.1 зазначено, що: «особи, які не мають досвіду педагогічної діяльності та приймаються на посаду вчителя, протягом першого року роботи проходять педагогічну інтернатуру (за місцем роботи)» [4].

На виконання ст. 23 Закону України «Про повну загальну середню освіту», на сайті Міністерства освіти та науки України було розміщено для громадського обговорення проект Положення про педагогічну інтернатуру [3]. Громадське обговорення проводилося у формі електронних консультацій і здійснювалося з 01.12.2020 р. до 28.12.2020 р. Згідно проекту Положення, інтерном вважають особу, яку «призначено вперше на посаду педагогічного працівника та яка не має досвіду педагогічної діяльності», а програма педагогічної інтернатури передбачає «комплекс заходів, що забезпечують формування та/або розвиток компетентностей, рівня педагогічної майстерності, що укладається педагогом-наставником спільно з інтерном, та затверджується наказом керівника закладу освіти» [3]. Також у документі визначено головні завдання, на виконання яких спрямована організація педагогічної інтернатури.

Звичайно, що в досліджуваних хронологічних межах діяльності вчительських семінарій у Закарпатті, педагогічна інтернатура не вирішувала такий широкий спектр завдань, як сьогодні, проте без успішного її проходження семінарист не міг претендувати на одержання кваліфікації вчителя початкової школи. Тобто, педагогічна інтернатура уже на той час була складовою освітнього процесу в закладах педагогічної освіти Закарпаття, натомість сьогодні вона покликана виконувати функції професійної адаптації молодого вчителя початкової школи.

Література:

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (2020 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

2. Меморандум про співпрацю між проектом «Фінська підтримка реформи української школи» («Навчаємось разом»), Київ, Україна та Мукачівським державним університетом, Мукачево, Україна. URL: <https://msu.edu.ua/novini/mukachivskij-derzhavnij-universitet-doluchivsvya-do-proyektu-finska-pidtrimka-reformi-ukra% d1% 97nsko% d1% 97-shkoli-navchayemos-razom/>

3. Проект Положення про педагогічну інтернатуру. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-pedagogichnu-internaturu>

4. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.12.2020 р. № 2736. URL: <https://www.me.gov.ua/ /Detail?lang=uk-UA &id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiiniikhStandartiv>

5. Човрій С.Ю. Організаційно-педагогічні особливості системи підготовки вчителів у Закарпатті (кінець XVIII – 40-і роки XX століття): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Мукачівський держ. ун-т, Вінницький держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2021. 306 с.

6. Chovriy Sofiya. Training Primary School Teachers-To-Be for Professional Activity in a Polyethnic Region. *Premeny školy a učiteľské vzdelávanie v historickom kontexte a nové perspektívy: Zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou organizovanej Pedagogickou fakultou Prešovskej univerzity v Prešove pri príležitosti 70. výročia založenia Pedagogickej fakulty v Prešove* (Prešov, 6–7 február 2019). Prešov, 2019. P. 148–155.

The project was implemented with the support of

CENTER
for Ukrainian and European
Scientific Cooperation

The Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation is a non-governmental organization, which was established in 2010 with a view to ensuring the development of international science and education in Ukraine by organizing different scientific events for Ukrainian academic community.

The priority guidelines of the Center for Ukrainian-European Scientific Cooperation

1. International scientific events in the EU

Assistance to Ukrainian scientists in participating in international scientific events that take place within the territory of the EU countries, in particular, participation in academic conferences and internships, elaboration of collective monographs.

2. Scientific analytical research

Implementation of scientific analytical research aimed at studying best practices of higher education establishments, research institutions, and subjects of public administration in the sphere of education and science of the EU countries towards the organization of educational process and scientific activities, as well as the state certification of academic staff.

3. International institutions study visits

The organisation of institutional visits for domestic students, postgraduates, young lecturers and scientists to international and European institutes, government authorities of the European Union countries.

4. International scientific events in Ukraine with the involvement of EU speakers

The organisation of academic conferences, trainings, workshops, and round tables in picturesque Ukrainian cities for domestic scholars with the involvement of leading scholars, coaches, government leaders of domestic and neighbouring EU countries as main speakers.

Contacts:

Head Office of the Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation:
88000, Uzhhorod, 25, Mytraka str.
+38 (099) 733 42 54
info@cuesc.org.ua

www.cuesc.org.ua

Scientific and pedagogical internship «The European experience of introducing new forms of education organization and methods into the training system of educators and psychologists»

November 22 – December 31, 2021

Izdevniecība «Baltija Publishing»
Valdeķu iela 62 – 156, Rīga, LV-1058

Iespiests tipogrāfijā SIA «Izdevniecība «Baltija Publishing»
Parakstīts iespiešanai: 2021. gada 31. decembris
Tirāža 100 eks.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>